

**ГААЛИЙН ТАРИФ, ГААЛИЙН
ТАТВАРЫН ТУХАЙ ХУУЛЬД
НЭМЭЛТ, ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ
ТУХАЙ ХУУЛИЙН ТӨСЛИЙН ҮР
НӨЛӨӨГ ҮНЭЛЭХ АЖЛЫН ТАЙЛАН**

Улаанбаатар хот
2020 он

ГААЛИЙН ТАРИФ, ГААЛИЙН ТАТВАРЫН ТУХАЙ ХУУЛЬД НЭМЭЛТ, ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ ХУУЛИЙН ТӨСЛИЙН ҮР НӨЛӨӨГ ҮНЭЛЭХ АЖЛЫН ТАЙЛАН

НЭГ.ЕРӨНХИЙ ЗҮЙЛ

Энэхүү үнэлгээний ажлын гол зорилго нь Батлан хамгаалах, Зэвсэгт хүчний тайван болон дайны байдлын бэлэн байдлыг хангах, чиг үүргээ бүрэн хэрэгжүүлж, гүйцэтгэхэд тэдний зэвсэглэл, техник хэрэгсэл, хоёрдмол зориулалттай бүтээгдэхүүн, галт хэрэглэл, сэлбэг, тоног төхөөрөмж, хэрэгслийн нөөцийг төлөвлөсөн хэмжээнд бүрдүүлэх, шинэчлэх, төсвийн хөрөнгийг үр ашигтай, хэмнэлттэй захиран зарцуулахын тулд зэвсэглэл, техник, тоног төхөөрөмж, хэрэгслийг гаалийн татвараас чөлөөлөх хэрэгцээ шаардлагаас урган гарч байна.

Үнэлгээ хийхээр сонгож авсан хууль нь нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төсөл хэлбэртэй байна.

Гаалийн тариф, гаалийн татварын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийн /цаашид "хуулийн төсөл" гэх/ үр нөлөөг үнэлэхдээ Засгийн газрын 2016 оны 59 дүгээр тогтоолын 3 дугаар хавсралтаар батлагдсан "Хуулийн төслийн үр нөлөө тооцох аргачлал"¹-д /цаашид "аргачлал" гэх/ заасны дагуу дараах үе шаттайгаар хийлээ.

1. Шалгуур үзүүлэлтийг сонгох
2. Хуулийн төслөөс үр нөлөө тооцох хэсгээ тогтоох
3. Урьдчилан сонгосон шалгуур үзүүлэлтэд тохирох шалгах хэрэгслийн дагуу үр нөлөөг тооцох
4. Үр дүнг үнэлэх, зөвлөмж өгөх.

ХОЁР.ХУУЛИЙН ТӨСЛИЙН ҮР НӨЛӨӨГ ҮНЭЛЭХ ШАЛГУУР ҮЗҮҮЛЭЛТИЙГ СОНГОСОН БАЙДАЛ, ҮНДЭСЛЭЛ

Тус үнэлгээний ажлыг хийж гүйцэтгэхдээ хуулийн төслийн зорилго, хамрах хүрээ, зохицуулах асуудалтай уялдуулан, аргачлалд дурдсан 6 шалгуур үзүүлэлтээс 5 шалгуур үзүүлэлтийг сонголоо. Үүнд:

1. Зорилгод хүрэх байдал
2. Практикт хэрэгжих боломж
3. Ойлгомжтой байдал
4. Зардал
5. Харилцан уялдаа зэрэг болно.

"Зорилгод хүрэх байдал" гэсэн шалгуур үзүүлэлтийн хүрээнд хуулийн төслийн зорилго нь үзэл баримтлалд тусгасан хуулийн төслийг боловсруулах болсон үндэслэл, шаардлагад нийцсэн эсэх /бүрэн илэрхийлж чадсан эсэх/, хуулийн төсөлд туссан зохицуулалт болон арга хэмжээнүүд нь хуулийн төслийн зорилго, зорилтод хүрэх боломжтой байдлаар томъёологдсон эсэхийг үнэллээ.

Энэхүү үнэлгээг хийхийн тулд хуулийн төслийн үзэл баримтлалтай танилцаж, хуулийн төсөл боловсруулах болсон үндэслэл, шаардлага, хуулийн төслийн зорилго болон зорилгод хүрэхэд чиглэгдсэн, мөн түүнийг тодорхой илэрхийлж чадахуйц арга хэмжээ, зохицуулалтыг сонгож авав.

"Практикт хэрэгжих боломж" шалгуур үзүүлэлтийн хүрээнд хуулийн төслийн зохицуулалтыг дагаж мөрдөх буюу хэрэгжүүлэх боломжтой эсэхийг тооцож үзсэн.

¹Засгийн газрын 2016 оны 59 дүгээр тогтоолын 3 дугаар хавсралтаар баталсан

“Ойлгомжтой байдал” гэсэн шалгуур үзүүлэлтийг хуулийн төсөл нь түүнийг хэрэглэх, хэрэгжүүлэх этгээдүүдийн хувьд ойлгомжтой, логик дараалалтай томъёологдсон эсэхийг шалгах үүднээс хамаарах этгээдүүдээс санал авах, хуулийн төсөл нь Хууль тогтоомжийн тухай хууль, Хууль тогтоомжийн төсөл боловсруулах аргачлалд заасан шаардлагыг хангасан эсэхийг хянах байдлаар үнэлгээг хийхээр сонголоо.

“Зардал” гэсэн шалгуур үзүүлэлтийн хүрээнд хуулийн төсөл нь төрийн байгууллагад учрах зардлыг бууруулах боломжийг бий болгох ба субъектэд үүсэх зардлыг “Хууль тогтоомжийг хэрэгжүүлэхтэй холбогдон гарах зардлын тооцоог хийх аргачлал”-ын дагуу тооцохоор энэхүү шалгуур үзүүлэлтийг сонгов.

“Харилцан уялдаа” гэсэн шалгуур үзүүлэлтийн хүрээнд хуулийн төслийг бүхэлд нь Монгол Улсын батлан хамгаалах тухай хууль, Хууль тогтоомжийн тухай хуульд нийцсэн эсэхийг аргачлалд заасан асуултад хариулах байдлаар үнэлгээг хийхээр тооцов.

ГУРАВ.ХУУЛИЙН ТӨСЛӨӨС ҮР НӨЛӨӨГ ҮНЭЛЭХ ХЭСГИЙГ ТОГТООСОН БАЙДАЛ

“Зорилгод хүрэх байдал” гэсэн шалгуур үзүүлэлтийн хүрээнд хуулийн төслийн үзэл баримтлалд тусгасан хуулийн төсөл боловсруулах болсон үндэслэл, хэрэгцээ шаардлагад хуулийн төслийн зорилт, холбогдох зохицуулалтууд нийцэж байгаа эсэхэд дүн шинжилгээ хийх үүднээс хуулийн төслийн үзэл баримтлалтай танилцаж, үзэл баримтлал болон хуулийн төслийн зорилт, түүнийг хангахад чиглэсэн зохицуулалтуудыг харьцуулах байдлаар дүн шинжилгээ хийнэ.

Гаалийн тариф, гаалийн татварын тухай хуульд нэмэлт оруулах тухай хуулийн төслийг “Монгол Улсын батлан хамгаалах бодлогын үндэс” баримт бичиг, Монгол Улсын батлан хамгаалах тухай хуультай нийцүүлэн боловсруулсан ба дагалдан бусад хууль тогтоомжид нэмэлт, өөрчлөлт оруулах юм.

Эрх зүйн зохицуулалт:

Монгол Улсын батлан хамгаалах бодлогын үндэс баримт бичгийн 2.1-д “Батлан хамгаалах үйл ажиллагаа нь үндэсний аюулгүй байдлыг хангах үйл ажиллагааны бүрэлдэхүүн хэсэг бөгөөд Монгол Улсын тусгаар тогтнол, бүрэн эрхт байдал, нутаг дэвсгэрийн бүрэн бүтэн байдал, хил хязгаарын халдашгүй дархан байдлыг хангах, хамгаалах зорилго бүхий улс төр, эдийн засаг, нийгэм, эрх зүй, цэргийн арга хэмжээ, тэдгээрийг хэрэгжүүлэх нэгдмэл удирдлага, зохион байгуулалт, зохицуулалтын цогц мөн.” гэж, Батлан хамгаалах тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1-д “Батлан хамгаалах нь Монгол Улсын үндэсний аюулгүй байдлыг хангах үйл ажиллагааны бүрэлдэхүүн хэсэг мөн.”, 5.2-т “Батлан хамгаалах үйл ажиллагааны зорилго нь Монгол Улсын тусгаар тогтнол, бүрэн эрхт байдал, нутаг дэвсгэрийн бүрэн бүтэн байдал, улсын хилийн халдашгүй дархан байдлыг хамгаалах, иргэний аюулгүй байдлыг хангахад оршино.” гэж тус тус заасан.

Мөн бодлогын үндэс баримт бичгийн 8.2.5-д “байлдааны зэвсэг, цэргийн техник, материал хэрэгслийн нөөцийг бүрдүүлэх, хадгалах, шинэчлэх”-ээр, Батлан хамгаалах тухай хуулийн 13.1.10-д “зэвсэглэл, цэргийн техникийг шинэчлэх, сэргээн сайжруулах бодлого, төсөл, хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх зардлыг жил бүрийн улсын төсөвт тусгаж байх”-аар, 13.1.11-д “цэргийн зориулалттай зэвсэглэл, техник, галт хэрэглэлийг үйлдвэрлэх, экспортлох, импортлох, хангах, хадгалах журмыг тогтоох”-оор, Зэвсэгт хүчний тухай хуулийн 6.2.5-д “зэвсэглэл, цэргийн техник, материал хэрэгслийн нөөцийг бүрдүүлэх, хадгалах, сольж шинэчлэх”-ээр тус тус тусгасан.

Энэхүү бодлогын баримт бичиг болон батлан хамгаалахын багц хуулиудад тусгасан зорилтын хүрээнд Батлан хамгаалах, Зэвсэгт хүчний тайван болон дайны байдлын бэлэн байдлыг хангах, чиг үүргээ бүрэн хэрэгжүүлж, гүйцэтгэхэд тэдний зэвсэглэл, техник хэрэгсэл, хоёрдмол зориулалттай бүтээгдэхүүн, галт хэрэглэл, сэлбэг, тоног төхөөрөмж, хэрэгслийн нөөцийг төлөвлөсөн хэмжээнд бүрдүүлэх, шинэчлэх шаардлагыг хэрэгжүүлэх, төсвийг үр ашигтай, хэмнэлттэй зарцуулахын тулд Гаалийн тариф, гаалийн татварын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийг боловсруулах хууль зүйн үндэслэл, хэрэгцээ шаардлага урган гарч байна.

Энэхүү бодлогын үндэс баримт бичгийн 2.1, 8.2.5, Батлан хамгаалах тухай хуулийн 5.1, 5.2, 13.1.10, 13.1.11, Зэвсэгт хүчний тухай хуулийн 6.2.5-д ззасан заалтууд нь тус хуулийн төслийн суурь зохицуулалт болж байна.

Практик хэрэгжилтийн байдал:

Батлан хамгаалах, Зэвсэгт хүчний тайван болон дайны байдлын бэлэн байдлыг хангах, чиг үүргээ бүрэн хэрэгжүүлж, гүйцэтгэхэд тэдний зэвсэглэл, техник хэрэгсэл, хоёрдмол зориулалттай бүтээгдэхүүн, галт хэрэглэл, сэлбэг, тоног төхөөрөмж, хэрэгслийн нөөцийг төлөвлөсөн хэмжээнд бүрдүүлэх, шинэчлэх, төсвийг үр ашигтай, хэмнэлттэй захиран зарцуулах шаардлагатай байна.

Төсөв санхүүгийн хүндрэлтэй байдлаас үүдэж тэр бүр хангалттай хэмжээнд цэргийн зэвсэглэл, тусгай техник хэрэгсэл, хоёрдмол зориулалттай бүтээгдэхүүн, галт хэрэглэл, сэлбэг, тоног төхөөрөмж, хэрэгслийн нөөцийг бүрэн бүрдүүлж, шинэчилж чадаагүй байна.

Батлан хамгаалах, Зэвсэгт хүчний зэвсэглэл, техникийн 90 гаруй хувийг ОХУ-ын бүтээгдэхүүн эзэлдэг бөгөөд эдгээрийн ихэнх хувийг буцалтгүй тусламжаар нийлүүлсэн байдаг.

Батлан хамгаалах яам нь дэлхийн 36 улстай цэргийн дипломат харилцааг тогтоож, салбарын гадаад харилцаа, хамтын ажиллагааг өргөжүүлэн хөгжүүлж байна. Үүнээс ОХУ, БНХАУ, БНТУ, Украин Улс, Белерусь Улстай цэрэг-техникийн салбарт, АНУ, ХБНГУ, БНСУ, Израйль Улс, ИБУИНВУ-тай цэргийн салбарт хамтран ажиллах тухай Засгийн газар хоорондын хэлэлцээрийг байгуулан Зэвсэгт хүчний зэвсэглэл, техник, хэрэгслийг сольж шинэчлэх, энхийг дэмжих ажиллагааны оролцох чадавхыг бэхжүүлэх, цэргийн алба хаагчдыг сургаж, бэлтгэх, хамтарсан сургалт, дадлагыг зохион байгуулах зэрэг чиглэлээр хамтран ажиллаж байна.

Тухайлбал; 2016-2020 оны хооронд ОХУ-аас 166,0 тэрбум төгрөгийн үнэ бүхий Т-72 танкийн хавчуурга гол төмөр, нисэх буудлын газрын үйлчилгээний техник, тоног төхөөрөмж, сургууль-байлдааны сөнөөгч онгоц, БНХАУ-аас 3, 4 тэрбум төгрөгийн үнэ бүхий хүн тээврийн автобус, инженерийн техник, "Ковид-19" цар тахлын үед хэрэглэх хүн нэг бүрийн хамгаалах хэрэгсэл, тоног төхөөрөмж, АНУ-аас 34,7 тэрбум төгрөгийн үнэ бүхий инженерийн техникүүд, хөнгөн хуягласан автомашин, компьютер, англи хэлний сурах бичиг, хээрийн II шатны эмнэлэг, ХБНГУ-аас 5,5 тэрбум төгрөгийн үнэ бүхий шатахуун тээвэрлэгч, техникийн засвар-үйлчилгээний байр, зөөврийн амьсгалын аппарат, Ковид-19 цар тахлын халдварт өвчинтэй тэмцэхэд шаардлагатай эмнэлгийн тоног төхөөрөмж, эм, эмнэлгийн хэрэгслийг тус тус хүлээн авсан. Үүний зэрэгцээ Зэвсэгт хүчний зэвсэглэл, техник, сургалт бэлтгэлийн бэлэн байдлыг хангах зорилгоор худалдааны гэрээгээр 2018 онд ОХУ-аас 96,190.60 ам.долларын үнэ бүхий 7,62 мм сум 253,000 ширхэгийг, 2019 онд 13,234,000.00 рублийн үнэ бүхий нисдэг тэрэгний сүүлний сэнс 2 ижийг, 63,000.00 еврогийн үнэ бүхий Т-72 танкийн тусгай зориулалтын 6СТ-140N загварын 252 ширхэг тус тус худалдан авсан бөгөөд "Гаалийн тариф, татварын тухай хууль"-д зохицуулалт байхгүйн улмаас 114,341,746.00 төгрөгийн гаалийн татвар ногдож, үүнээс 62 сая орчим төгрөгийн төлөлтийг хийсэн.

Цаашид БНХАУ-аас нийт 70 сая буюу 30.4 тэрбум төгрөгийн буцалтгүй тусламж, ОХУ-аас худалдааны гэрээгээр 1,7 сая ам.долларын үнэ бүхий нисдэг тэрэг, 2,2 сая еврогийн үнэ бүхий радиолокацийн станц, БНЧУ-аас 5, 8 тэрбум төгрөгийн үнэ бүхий сум, галт хэрэглэлийг худалдан авахаар гэрээ байгуулсан бөгөөд холбогдох хуулийн зохицуулалт байхгүйн улмаас 5,1 тэрбум төгрөгийн гааль, нэмэгдсэн өртгийн албан татвар төлөх асуудал үүсэхээр байна.

Дээр дурдсан хэрэгцээ, шаардлагыг шийдвэрлэх зорилгоор Хууль тогтоомжийн тухай хуулийн 24 дүгээр зүйлийн 24.5.2-т заасны дагуу Гаалийн тариф,

гаалийн татварын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийг боловсруулна.

Аливаа хуулийн зохицуулалт нь хуулийн төсөл боловсруулах болсон үндэслэл, шаардлагад нийцсэн байх ёстой учраас хамгийн эхэнд хуулийн төслийн зорилгыг хуулийн төслийн үзэл баримтлалд тусгасан хэрэгцээ шаардлага, үндэслэл болон зорилготой харьцуулан дараах байдлаар үнэлэх хэсгээ тогтоолоо.

Хуулийн төслийн хэрэгцээ шаардлага Үндсэн зорилго, дэд зорилго/ хуулийн төслийн үзэл баримтлалаас	Хуулийн төслийн зорилго
<p>Гаалийн тариф, гаалийн татварын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулснаар Батлан хамгаалах, Зэвсэгт хүчний тайван болон дайны байдлын бэлэн байдлыг хангах, чиг үүргээ бүрэн хэрэгжүүлж, гүйцэтгэхэд тэдний зэвсэглэл, техник хэрэгсэл, хоёрдмол зориулалттай бүтээгдэхүүн, галт хэрэглэл, сэлбэг, тоног төхөөрөмж, хэрэгслийн нөөцийг төлөвлөсөн хэмжээнд бүрдүүлэх, шинэчлэх, төсвийг үр ашигтай, хэмнэлттэй захиран зарцуулах асуудлыг шийдвэрлэх боломж илүү бүрдэх юм.</p>	<p>-Батлан хамгаалах, Зэвсэгт хүчний тайван болон дайны байдлын бэлэн байдлыг хангах, чиг үүргээ бүрэн хэрэгжүүлж, гүйцэтгэхэд тэдний зэвсэглэл, техник хэрэгсэл, хоёрдмол зориулалттай бүтээгдэхүүн, галт хэрэглэл, сэлбэг, тоног төхөөрөмж, хэрэгслийг гаалийн татвараас чөлөөх зохицуулалтыг тусгах.</p> <p>-Батлан хамгаалах, Зэвсэгт хүчний тайван болон дайны байдлын бэлэн байдлыг хангах, чиг үүргээ бүрэн хэрэгжүүлж, гүйцэтгэхэд тэдний зэвсэглэл, техник хэрэгсэл, хоёрдмол зориулалттай бүтээгдэхүүн, галт хэрэглэл, сэлбэг, тоног төхөөрөмж, хэрэгслийн жагсаалыг Засгийн газар батлах зохицуулалтыг тусгах.</p>

“Практикт хэрэгжих боломж” гэсэн шалгуур үзүүлэлтийн хүрээнд хуулийн төсөлд шинээр тусгах зохицуулалтыг сонгож авлаа.

“Ойлгомжтой байдал” гэсэн шалгуур үзүүлэлтийн хүрээнд хуулийн төсөл нь боловсруулалтын хувьд Хууль тогтоомжийн тухай хуулийн Дөрөвдүгээр бүлэг болон Хууль тогтоомжийн төсөл боловсруулах аргачлалд заасан шаардлагыг хангасан байдал, хуулийг ойлгож хэрэглэх, хэрэгжүүлэх боломжтой байдлаар боловсруулагдсан эсэхийг шалгахын тулд хуулийн төслийг бүхэлд нь сонгон авлаа.

“Харилцан уялдаа” гэсэн шалгуур үзүүлэлтийн хүрээнд хуулийн төслийг аргачлалд тусгасан хуулийн төслийн үр нөлөөг үнэлэх стандарт асуултуудад хариулах замаар уялдаа холбоог шалгахын тулд хуулийн төслийг бүхэлд нь авч үзэхээр тооцлоо.

ДӨРӨВ.УРЬДЧИЛАН СОНГОСОН ШАЛГУУР ҮЗҮҮЛЭЛТЭД ТОХИРОХ ШАЛГАХ ХЭРЭГСЛИЙН ДАГУУ ХУУЛИЙН ТӨСЛИЙН ҮР НӨЛӨӨГ ҮНЭЛСЭН БАЙДАЛ

Өмнөх үе шатуудад хуулийн төслийн үр нөлөөг үнэлэх шалгуур үзүүлэлтийг сонгож, үр нөлөөг үнэлэх хэсгээ тогтоосон тул тэдгээрт тохирох шалгах хэрэгслийг дараах байдлаар харуулъя.

Д/д	Шалгуур үзүүлэлт	Үр нөлөөг үнэлэх хэсэг	Тохирох шалгах хэрэгсэл
1	Зорилгод хүрэх байдал	<p>1 дүгээр зүйл. Гаалийн тариф, гаалийн татварын тухай хуульд доор дурдсан агуулгатай дараах 38 дугаар зүйлд дор дурдсан заалтыг нэмсүгэй:</p> <p>1/38 дугаар зүйлийн 1 дэх хэсгийн 20 дахь заалт:</p> <p>“38.1.20.Батлан хамгаалах, Зэвсэгт хүчний зэвсэглэл, техник хэрэгсэл, хоёрдмол зориулалттай бүтээгдэхүүн, галт хэрэглэл, сэлбэг, тоног төхөөрөмж, хэрэгсэл”</p> <p>2 дугаар зүйл. Гаалийн тариф, гаалийн татварын тухай хуулийн 38 дугаар зүйлийн 2 дахь хэсгийн “38.1.19-д” гэсний дараа “38.1.20-д” гэж нэмсүгэй.</p> <p>3 дугаар зүйл. Гаалийн тариф, гаалийн татварын тухай хуулийн 38 дугаар зүйлийн 2 дахь хэсгийн “38.1.19-д” гэснийг “38.1.19,” гэж өөрчилсүгэй.</p> <p>4 дүгээр зүйлд.Энэ хуулийг 2020 оны ... сарын ... өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө. гэж нэмсүгэй.</p>	<p>Хуулийн төслийн зохицуулалтад дүн шинжилгээ хийх</p> <p>Хуулийн төслийн зохицуулалтад дүн шинжилгээ хийх</p> <p>Хуулийн төслийн зохицуулалтад дүн шинжилгээ хийх</p> <p>Хуулийн төслийн зохицуулалтад дүн шинжилгээ хийх</p>
2	Ойлгомжтой байдал	Хуулийн төсөл бүхэлдээ	<u>Ойлгомжтой</u> байдлыг судлах
3	Зардал	Хууль тогтоомжийг хэрэгжүүлэхтэй холбогдон гарах зардлын тооцоог хийх аргачлалын дагуу тусад нь тооцно.	Зардлын тооцоо хийх
4	Харилцан уялдаа	Хуулийн төсөл бүхэлдээ	Хуулийн төслийн уялдаа холбоог шалгах

Дээрх урьдчилан сонгосон шалгуур үзүүлэлтэд тохирсон шалгах хэрэгслийн дагуу хуулийн төслийн үр нөлөөг дараах байдлаар үнэллээ.

“Зорилгод хүрэх байдал” шалгуур үзүүлэлтийн хүрээнд хийсэн үнэлгээ:

Хуулийн төслийг түүний үзэл баримтлалд тусгасан хэрэгцээ шаардлагыг тодорхойлсон байдалтай харьцуулан үзэж, холбогдох зохицуулалтын эрх зүйн үр дагаврыг тодорхойлоход чиглэсэн.

Гаалийн тариф, гаалийн татвар тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийн 1 дүгээр зүйл.

1/38 дугаар зүйлийн 1 дэх хэсгийн 20 дахь заалт:

“38.1.20.Батлан хамгаалах, Зэвсэгт хүчний зэвсэглэл, техник хэрэгсэл, хоёрдмол зориулалттай бүтээгдэхүүн, галт хэрэглэл, сэлбэг, тоног төхөөрөмж, хэрэгсэл”

Гаалийн тариф, гаалийн татварын тухай хуульд Батлан хамгаалах, Зэвсэгт хүчний зэвсэглэл, техник хэрэгсэл, хоёрдмол зориулалттай бүтээгдэхүүн, галт хэрэглэл, сэлбэг, тоног төхөөрөмж, хэрэгслийн талаар тусгаснаар гаалийн татвараас чөлөөлөгдөх эрх зүйн зохицуулалт тодорхой болно гэж үзсэн.

Гаалийн тариф, гаалийн татвар тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийн 2 дугаар зүйл.

2 дугаар зүйл. Гаалийн тариф, гаалийн татварын тухай хуулийн 38 дугаар зүйлийн 2 дахь хэсгийн “38.1.19-д” гэсний дараа “38.1.20-д” гэж нэмсүгэй.

Хуулийн 38.2 дахь хэсэгт “38.1.20-д” гэсэн шинэ заалтыг нэмж тусгаснаар Засгийн газар батлах гаалийн татвараас чөлөөлөгдөх Засгийн газрын батлах Батлан хамгаалах, Зэвсэгт хүчний зэвсэглэл, техник хэрэгсэл, хоёрдмол зориулалттай бүтээгдэхүүн, галт хэрэглэл, сэлбэг, тоног төхөөрөмж, хэрэгслийн жагсаалт тодорхой болох юм.

Гаалийн тариф, гаалийн татвар тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийн 3 дугаар зүйл.

3 дугаар зүйл. Гаалийн тариф, гаалийн татварын тухай хуулийн 38 дугаар зүйлийн 2 дахь хэсгийн “38.1.19-д” гэснийг “38.1.19,” гэж өөрчилсүгэй.

Хуулийн 38.1-д 38.1.20 дахь заалтыг нэмж тусгаснаар 38.1.19 дэх заалтад өөрчлөлт оруулж тусгасан болно.

Гаалийн тариф, гаалийн татвар тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийн 4 дүгээр зүйл.

4 дүгээр зүйл. Энэ хуулийг 2020 оны ... сарын ... өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө гэж нэмсүгэй.

“Ойлгомжтой байдлыг судлах” шалгуур үзүүлэлтийн хүрээнд хийсэн үнэлгээ:

Хуулийн төсөл нь хэрэгжүүлэх, хэрэглэх этгээдүүдэд ойлгомжтой байдлаар томъёологдсон эсэхийг шалгах үүднээс хуулийн төслийг Хууль тогтоомжийн тухай хуулийн 29 дүгээр зүйлд заасан хууль тогтоомжийн төслийн эх бичвэрийн агуулгад тавих нийтлэг шаардлага, 30 дугаар зүйлд заасан хуулийн төслийн хэл зүй, найруулгад тавих нийтлэг шаардлагад нийцүүлэн боловсруулсан эсэхийг шалгахдаа

Хууль тогтоомжийн тухай хуулийн дараах заалтад заасан шаардлагыг хангасан эсэхэд хариулт өгөх замаар шалгалаа.

Хууль тогтоомжийн тухай хуулийн 29 дүгээр зүйлд заасан Хуулийн төслийн эх бичвэрийн агуулгад тавих нийтлэг шаардлага	
Хууль тогтоомжийн тухай хуулийн зохицуулалт	Хуулийн төслийн зохицуулалтад үнэлгээ хийсэн байдал
29.1.1.Монгол Улсын Үндсэн хууль, Монгол Улсын олон улсын гэрээнд нийцсэн, бусад хууль, үндэсний аюулгүй байдлын үзэл баримтлалтай уялдсан байх;	Хуулийн төсөл нь Монгол Улсын Үндсэн хууль, Монгол Улсын олон улсын гэрээнд нийцсэн, бусад хууль, үндэсний аюулгүй байдлын үзэл баримтлалтай уялдсан.
29.1.2.тухайн хуулиар зохицуулах нийгмийн харилцаанд хамаарах асуудлыг бүрэн тусгасан байх;	Тийм.
29.1.3.тухайн хуулиар зохицуулах нийгмийн харилцааны хүрээнээс хальсан асуудлыг тусгахгүй байх;	Тухайн хуулиар зохицуулах нийгмийн харилцааны хүрээнээс хальсан асуудлыг тусгаагүй.
29.1.4.тухайн хуулиар зохицуулах нийгмийн харилцаанд үл хамаарах хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах буюу хүчингүй болсонд тооцох тухай заалт тусгахгүй байх;	Тухайн хуулиар зохицуулах нийгмийн харилцаанд үл хамаарах хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах буюу хүчингүй болгох саналыг тусгаагүй.
29.1.5.зүйл, хэсэг, заалт нь хоорондоо зөрчилгүй байх;	Шаардлага хангасан.
29.1.6.хэм хэмжээ тогтоогоогүй, тунхагласан шинжтэй буюу нэг удаа хэрэгжүүлэх заалт тусгахгүй байх;	Шаардлага хангасан.
29.1.7.бусад хуулийн заалтыг давхардуулан заахгүйгээр шаардлагатай бол түүнийг эш татах, энэ тохиолдолд эшлэлийг тодорхой хийж, хуулийн нэр болон хэвлэн нийтэлсэн албан ёсны эх сурвалжийг бүрэн гүйцэд заасан байх;	Шаардлага хангасан.
29.1.8.тухайн хуулиар зохицуулах нийгмийн харилцаа, хуулийн үйлчлэх хүрээ, эрх зүйн харилцаанд оролцогч хүн, хуулийн этгээдийн эрх, үүрэг, зохицуулалтад удирдлага болгох, харгалзан үзэх нөхцөл байдал, нийтийн эрх зүйн этгээдийн чиг үүрэг, эрх хэмжээ, тэдгээрийг биелүүлэх журам;	Шаардлага хангасан.
29.1.9.шаардлагатай тохиолдолд эрх зүйн хэм хэмжээг зөрчсөн этгээдэд хүлээлгэх хариуцлагын төрөл,	Шаардлага хангасан.

хэмжээ, хуулийн хүчин төгөлдөр болох хугацаа, хууль буцаан хэрэглэх тухай заалт, хуулийг дагаж мөрдөх журмын зохицуулалт, бусад хуулийн зүйл, заалтыг хүчингүй болсонд тооцох, хасах заалт;	
29.1.10.шаардлагатай тохиолдолд бусад хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах болон хууль хүчингүй болсонд тооцох тухай дагалдах хуулийн төслийг боловсруулсан байх;	Хуулийн төсөлтэй холбогдуулан бусад хуулиудад нэмэлт, өөрчлөлт оруулах шаардлага байхгүй болно.
29.1.11.хуулийн төсөл нь хуулийн зорилго гэсэн зүйлтэй байж болох бөгөөд зорилгод тус хуулиар хангахаар зорьж байгаа иргэний үндсэн эрх, бэхжүүлэх үндсэн зарчим, хүрэх үр дүнг тусгана.	Шаардлага хангасан.
Хууль тогтоомжийн тухай хуулийн 30 дугаар зүйлд заасан Хуулийн төслийн хэл зүй, найруулгад тавих нийтлэг шаардлага	
30.1.1.Монгол Улсын Үндсэн хууль, бусад хуульд хэрэглэсэн нэр томъёог хэрэглэх;	Шаардлага хангасан.
30.1.2.нэг нэр томъёогоор өөр өөр ойлголтыг илэрхийлэхгүй байх;	Нэг нэр томъёогоор өөр өөр ойлголтыг илэрхийлээгүй.
30.1.3.үг хэллэгийг монгол хэл бичгийн дүрэмд нийцүүлэн хоёрдмол утгагүй товч, тодорхой, ойлгоход хялбараар бичих;	Шаардлага хангасан.
30.1.4.хүч оруулсан нэр томъёо хэрэглэхгүй байх;	Шаардлага хангасан.
30.1.5.жинхэнэ нэрийг ганц тоон дээр хэрэглэх.	Шаардлага хангасан.

“Хуулийн төслийн уялдаа холбоог шалгах” шалгуур үзүүлэлтийн хүрээнд хийсэн үнэлгээ:

Хууль тогтоомжийн төслийн үр нөлөө үнэлэх аргачлалд заасан дараах асуултад хариулах замаар хуулийн төслийн уялдаа холбоог бүхэлд нь шалгахыг зорилоо.

д/д	Асуулт	Хариулт буюу дүн шинжилгээ
1	Хуулийн төслийн зохицуулалт тухайн хуулийн зорилттой нийцэж байгаа эсэх;	Шаардлага хангасан.
2	Хуулийн төслийн “Хууль тогтоомж” гэсэн хэсэгт заасан хуулиудын нэр тухайн харилцаанд хамаарах хууль мөн эсэх;	Шаардлага хангасан.
3	Хуулийн төсөлд тодорхойлсон нэр томъёо тухайн хуулийн	Хуулийн төсөлд тодорхойлсон нэр томъёо тухайн хуулийн төслийн болон

	төслийн болон бусад хуулийн нэр томъёотой нийцэж байгаа эсэх;	бусад хуулийн нэр томъёотой нийцэж байгаа.
4	Хуулийн төслийн зүйл, заалт тухайн хуулийн төсөл болон бусад хуулийн заалттай нийцэж байгаа эсэх;	Шаардлага хангасан.
5	Хуулийн төслийн зүйл, заалт тухайн хуулийн төслийн болон бусад хуулийн заалттай давхардсан эсэх;	Хуулийн төслийн зүйл, заалт тухайн хуулийн төслийн болон бусад хуулийн заалттай давхардаагүй.
6	Хуулийн төслийг хэрэгжүүлэх этгээдийг тодорхой тусгасан эсэх;	Шаардлага хангасан.
7	Хуулийн төсөлд шаардлагатай зохицуулалтыг орхигдуулсан эсэх;	Хуульд шаардлагатай зохицуулалтыг бүрэн тусгасан.
8	Хуулийн төсөлд төрийн байгууллагын гүйцэтгэх чиг үүргийг давхардуулан тусгасан эсэх;	Хуулийн төсөлд төрийн чиг үүргийг давхардуулан хуульчлаагүй.
9	Төрийн байгууллагын чиг үүргийг төрийн бус байгууллага, мэргэжлийн холбоодоор гүйцэтгүүлэх боломжтой эсэх;	Шаардлага хангасан.
10	Татварын хуулиас бусад хуулийн төсөлд албан татвар, төлбөр, хураамж тогтоосон эсэх;	Татвар хураамж тогтоосон заалт байхгүй.
11	Тухайн хуулийн төсөлд тусгасан тусгай зөвшөөрөлтэй холбоотой зохицуулалтыг Аж ахуйн үйл ажиллагааны тусгай зөвшөөрлийн тухай хуульд тусгасан эсэх;	Хуулийн төсөлд аж ахуйн үйл ажиллагааны тусгай зөвшөөрөлтэй холбоотой зохицуулалт тусгагдаагүй.
12	Монгол Улсын Үндсэн хууль болон Монгол Улсын олон улсын гэрээнд заасан хүний эрхийг хязгаарласан зохицуулалт тусгасан эсэх;	Хүний эрхийг хязгаарласан зохицуулалт агуулаагүй.
13	Хуулийн төслийн зүйл, заалт жендэрийн эрх тэгш байдлыг хангасан эсэх;	Хуулийн төсөл нь жендэрийн эрх тэгш байдлын асуудлыг хөндөөгүй.
14	Хуулийн төсөлд шударга бус өрсөлдөөнийг бий болгоход чиглэсэн заалт тусгагдсан эсэх;	Хуулийн төсөлд шударга бус өрсөлдөөнийг бий болгоход чиглэсэн заалт тусгаагүй.
15	Хуулийн төсөлд авлига, хүнд суртлыг бий болгоход чиглэсэн заалт тусгагдсан эсэх;	Хуулийн төсөлд авлига, хүнд суртлыг бий болгоход чиглэсэн зохицуулалт тусгагдаагүй.
16	Хуулийн төсөлд тусгасан хориглосон хэм хэмжээг зөрчсөн этгээдэд хүлээлгэх хариуцлагын талаар тодорхой тусгасан эсэх.	Хуулийн төсөлд хариуцлагын хэм хэмжээтэй холбоотой зохицуулалт тусгагдаагүй.

ТАВ.ҮР ДҮНГ ҮНЭЛЖ, ЗӨВЛӨМЖ ӨГСӨН БАЙДАЛ

5.1.Баримтжуулалт

Хуулийн төслийн үр нөлөөг үнэлэхэд ашигласан дараах баримт бичиг, мэдээлэл, тоо баримтыг цуглуулан үр нөлөөг тооцох ажиллагааны тайланд баримтжуулж хавсаргалаа.

1. Гаалийн тариф, гаалийн татварын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах хэрэгцээг шаардлагыг урьдчилан тандан судлах үнэлгээний тайлан;

2. Гаалийн тариф, гаалийн татварын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийн үзэл баримтлал, түүнд нийцүүлж боловсруулсан хуулийн төслийн хувилбар;

5.2. Үнэлэлт дүгнэлт

Энэхүү үнэлгээний ажлын явцад Гаалийн тариф, гаалийн татварын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах асуудлыг судлан тогтоохдоо холбогдох байгууллагуудын саналыг авах, холбогдох мэргэжлийн алба хаагчдын оролцуулан хэлэлцүүлэг зохион байгуулах, хүчин төгөлдөр үйлчилж байгаа хууль тогтоомжид харьцуулан дүн шинжилгээ хийх зэрэг аргыг ашигласан болно.

Хуулийн төслийн үр нөлөөг шалгуур үзүүлэлт бүрээр дараах байдлаар үнэлж дүгнэлээ.

Зорилгод хүрэх байдал шалгуур үзүүлэлтээр:

Гаалийн тариф, гаалийн татварын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулснаар Батлан хамгаалах, Зэвсэгт хүчний байгууллагуудын тайван болон дайны байдлын бэлэн байдлыг хангах, чиг үүргээ бүрэн хэрэгжүүлж, гүйцэтгэхэд тэдний зэвсэглэл, техник хэрэгсэл, хоёрдмол зориулалттай бүтээгдэхүүн, галт хэрэгсэл, сэлбэг, тоног төхөөрөмж, хэрэгслийн нөөцийг төлөвлөсөн хэмжээнд бүрдүүлэх, шинэчлэх, төсвийг үр ашигтай, хэмнэлттэй захиран зарцуулах асуудлыг шийдвэрлэх нөхцөл боломж илүү нэмэгдэнэ.

Ойлгомжтой байдал шалгуур үзүүлэлтээр:

Түүнчлэн хуулийн төслийн ойлгомжтой байдлыг Хууль тогтоомжийн тухай хуулийн 29 дүгээр зүйлд заасан хуулийн төслийн эх бичвэрийн агуулгад тавих нийтлэг шаардлага, 30 дугаар зүйлд заасан хуулийн төслийн хэл зүй, найруулгад тавих нийтлэг шаардлага хангасан эсэх, мөн Хууль тогтоомжийн төсөл боловсруулах аргачлалыг баримталсан эсэхийг судаллаа.

Дээрх байдлаар хуулийн төслийн ойлгомжтой байдлыг үнэлэхэд хуулийн төсөл нь нийтлэг байдлаараа хуулийн төслийн эх бичвэрийн агуулгад тавих нийтлэг шаардлага, хуулийн төслийн хэл зүй, найруулгад тавих нийтлэг шаардлагыг хангасан гэж үзлээ.

Зардал гэсэн шалгуур үзүүлэлтээр:

Зардал гэсэн шалгуур үзүүлэлтийн дагуу Хууль тогтоомжийг хэрэгжүүлэхтэй холбогдон гарах зардлын тооцоог хийх аргачлалын дагуу холбогдох зардлыг тодорхой тооцсон тул энэхүү үнэлгээний тайланд дүгнэлтийг тусгаагүй болно.

Харилцан уялдаа шалгуур үзүүлэлтээр:

Энэхүү шалгуур үзүүлэлтийн хүрээнд хуулийн төслийг бүхэлд нь үнэлэхийг зорьж, Хууль тогтоомжийн төслийн үр нөлөөг үнэлэх аргачлалд заасан асуултад хариулах байдлаар шалгалаа.

5.3.Зөвлөмж

Батлан хамгаалах, Зэвсэгт хүчний тайван болон дайны байдлын бэлэн байдлыг хангах, чиг үүргээ бүрэн хэрэгжүүлж, гүйцэтгэхэд тэдний зэвсэглэл, техник хэрэгсэл, хоёрдмол зориулалттай бүтээгдэхүүн, галт хэрэглэл, сэлбэг, тоног төхөөрөмж, хэрэгслийн нөөцийг төлөвлөсөн хэмжээнд бүрдүүлэх, шинэчлэх, төсвийг үр ашигтай, хэмнэлттэй шийдвэрлэх боломж нэмэгдэх эрх зүйн үндэслэл бүрдэнэ гэж үзэж байна.

---oOo---